

Rapport Voorwerk II

Rapport Voor-werk II - Buitengerechtelijke kosten

Rapport van de werkgroep van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak inzake de buitengerechtelijke kosten, zoals gewijzigd in november 2000, tarieven aangepast aan de euro in 2002.

Onderwerpen op deze pagina:

1. Inleiding
2. Wat te verstaan onder buitengerechtelijke kosten
3. De huidige stand van zaken
4. Voorafgaande waarschuwing niet (meer) vereist
5. Geslaagde incasso versus niet geslaagde incasso
6. Onderscheid boetebeding, bedongen kosten en vermogensschade
7. Buitengerechtelijke kosten als boetebeding (artikel 6:91 BW)
8. Bedongen buitengerechtelijke kosten
9. Vermogensschade (niet bedongen buitengerechtelijke kosten)
10. Buitengerechtelijke kosten/ 'administratiekosten'/ informatiekosten
11. De advocaat in dienstbetrekking
12. De toegevoegde advocaat
13. Buitengerechtelijke kosten en rente
14. Omzetbelasting (BTW) over (buiten)gerechtelijke kosten
15. Het liquidatietarief
16. De rechtsbijstandverzekering
17. Resumé van de aanbevelingen
18. Bijlage: staffel kantonrechters

1. Inleiding

1.1

In TREMA XII, aflevering 8, september 1989 is op pag. 279 e.v. het rapport van de toenmalige werkgroep "Buitengerechtelijke Kosten" gepubliceerd. Deze werkgroep, ingesteld op verzoek van de sectie kantonrechters van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, is gevraagd om een op uniformiteit gericht advies uit te brengen over de toeschatting van buitengerechtelijke incassokosten.

Een conceptrapport heeft die werkgroep destijds aan de functionele autoriteiten van de rechterlijke macht voorgelegd. Uiteindelijk zijn vijf aanbevelingen gedaan inzake beslissingen omtrent vorderingen tot betaling van buitengerechtelijke incassokosten.

1.2

Bij brief van 19 januari 1995 heeft een werkgroep van de arrondissementsrechtbank te Leeuwarden een rapport aan het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak aangeboden met daarbij het verzoek te bezien in hoeverre een evaluatie van het in 1989 gepubliceerde rapport zinvol zou zijn.

Gelet op de ontwikkelingen in wetgeving en rechtspraak heeft het bestuur het nuttig geoordeeld een werkgroep in te stellen die zich over het rapport zou buigen en waar nodig aanpassingen zou voorstellen (verder aangeduid als de werkgroep "voor-werk").

De werkgroep "voor-werk" bestaat uit:

mr. F.B. Falkena, destijds vice-president gerechtshof Leeuwarden thans advocaat te Amsterdam, voorzitter,
 mr. M.F.L.M. van der Grinten, vice-president arrondissementsrechtbank Rotterdam, lid,
 mr. H.R.M. Jenné, advocaat te Alkmaar, lid,
 mr. M.A. Kamp, kantonrechter te Leiden, lid, en

B.F.A. de Haan, later opgevolgd door mevr. S.A. van den Hoek, ieder stafmedewerker van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, secretaris.

De uitkomsten van de binnen de werkgroep "voor-werk" gevoerde discussies zijn neergelegd in het onderhavige rapport, waarin in het kort enkele aanbevelingen zijn geformuleerd.

Alvorens het rapport door de werkgroep "voor-werk" is vastgesteld, is dit ter consultatie aangeboden aan de gerechtshoven, de arrondissementsrechtbanken, de kantonrechters, de Nederlandse Orde van Advocaten, de Koninklijke Vereniging van Gerechtsdeurwaarders, en de Nederlandse Vereniging van Rechtskundige Adviseurs. Schriftelijke reacties zijn binnengekomen.

Op 30 maart 1998 hebben de Koninklijke Vereniging van Gerechtsdeurwaarders, de Nederlandse Vereniging van Rechtskundige Adviseurs en de (Tariefcommissie van de) Nederlandse Orde van Advocaten de respectieve standpunten mondeling ten overstaan van de werkgroep "voor-werk" toegelicht.

Bij de vaststelling van dit uiteindelijke rapport is waar mogelijk rekening gehouden met de ontvangen reacties en de mondeling naar voren gebrachte gezichtspunten.

Na de publicatie van het rapport als bijlage bij Trema 1998 nr. 9 heeft op 29 oktober 1999 (nader) overleg plaatsgevonden met de vertegenwoordigers van de Koninklijke Vereniging van Gerechtsdeurwaarders, de Vereniging voor Incasso Advocaten en de Vereniging voor Rechtskundige Adviseurs. Voorts heeft de werkgroep op 29 november 1999 na schriftelijke voorbereiding overleg gepleegd met het dagelijks bestuur van het LOCK (Landelijk Overleg Coördinerend Kantonrechters) en de voorzitter van de Kring van Kantonrechters hetgeen uiteindelijk geleid heeft tot de totstandkoming van een specifieke staffel kantonrechters (bijlage).

De werkgroep heeft ook beraadslaagd over de aldus te harer kennis gebrachte (nadere) standpunten. Dit heeft geleid tot aanpassing op enkele punten van het in 1998 gepubliceerde rapport. Opmerking verdient dat de stellingnames van de diverse vertegenwoordigers bepaald niet eensluidend waren, zodat de werkgroep keuzes heeft moeten maken.

De voorzitter van de werkgroep heeft (op 13 oktober 2000) nog van gedachten gewisseld met de vergadering van sectorvoorzitters van de civiele sectoren van de rechtbanken. Dit overleg heeft ertoe geleid dat het gewijzigde rapport op enkele (redactionele) punten opnieuw is bijgesteld. Voorts heeft deze vergadering in overweging gegeven de laatste volzin van overweging VII te schrappen.

Mede gelet op andere (schriftelijk) commentaren op de aanbeveling inzake het nasalaris heeft de werkgroep de gehele paragraaf (nr. 15) geschrapt

De werkgroep acht het onder de gegeven omstandigheden beter om eventuele aanpassingen van de regeling van het nasalaris te doen plaatsvinden in het kader van een herziening van het liquidatietarief.

Bij het ontwerpen van de eindversie heeft de werkgroep tevens rekening gehouden met de opmerkingen namens de sectievoorzitters civiel van de gerechtshoven (zoals verwoord bij schrijven van 5 september 2000) en opmerkingen van de vergadering van het LOCK van 9 januari 2001.

2. Wat te verstaan onder buitengerechtelijke kosten

2.1

In het rapport uit 1989 werd consequent gesproken over buitengerechtigde incassokosten, zijnde de kosten als bedoeld in artikel 6.1.9.2, lid 2 sub c NBW (thans art. 6:96 lid 2 sub c BW): de redelijke kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte. De aanbevelingen van de werkgroep "voor-werk" hebben betrekking op alle buitengerechtigde kosten die voor afzonderlijke vergoeding in aanmerking komen. Het onderhavige advies heeft betrekking op de bedongen buitengerechtigde kosten alsmede op alle redelijke en in redelijkheid gemaakte kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte. De toetssteen voor toewijzing van niet bedongen kosten bij wijze van schadevergoeding is - overeenkomstig wet en rechtspraak - of de kosten qua omvang binnen redelijke grenzen zijn gebleven en of het redelijk is geweest om in de gegeven omstandigheden de betreffende kosten te maken.

2.2

Zoals reeds door de werkgroep in 1989 is aangegeven (onder verwijzing naar het arrest van de Hoge Raad van 3 april 1987, NJ 1988, 275) en zoals in art. 6:96 lid 2, laatste bijzin, BW en art. 57 lid 6 Rv is gecodificeerd, dienen de buitengerechtigde kosten geen betrekking te hebben op verrichtingen waarvoor de in de artikelen 56 en 57 Rv bedoelde kosten een vergoeding plegen in te sluiten waaronder ook de kosten ter voorbereiding van gedingstukken en ter instructie van de zaak. Vgl. HR 27 juni 1997, NJ 1997, 651. Voor nadere uitwerking dienaangaande wordt verwezen naar paragraaf 8.

3. De huidige stand van zaken**3.1**

Voor de incasso van vorderingen buiten een procedure om werden en worden veelal gefixeerde tarieven aan de opdrachtgever in rekening gebracht. De ratio voor de fixatie van dat tarief is, naar de indruk van de werkgroep, onder meer dat het een eenvoudige manier van afrekenen is, waarmee bij voorbaat geschillen over het in rekening te brengen honorarium worden voorkomen. Slaagt de incasso niet, dan zal in de regel worden afgerekend op basis van bestede tijd (advocatuur), of wordt, behoudens een bedrag aan administratiekosten, niets in rekening gebracht (veel incassobureaus). Een probleem lijkt te ontstaan, wanneer de incasso in eerste instantie niet succesvol is, en overgegaan moet worden tot dagvaarding van de debiteur.

3.2

Bij de advocatuur onderkent de werkgroep de tendens om bedoelde gefixeerde incassotarieven ook dan aan de debiteur in rekening te brengen, en zulks ongeacht of de door de crediteur en debiteur gesloten overeenkomst daartoe grond biedt. De motivering daarvoor is dan dat voorafgaand aan de procedure - achteraf bezien vergeefse - pogingen zijn ondernomen om de debiteur tot betaling te bewegen. Veelal, maar overigens niet altijd, gaat het daarbij om beperkte activiteiten, die in belangrijke mate kunnen worden geschaard onder de activiteiten waarvoor de veroordeling in de proceskosten een vergoeding pleegt in te sluiten. Zeker wanneer sprake is van een omvangrijke vordering, rijst regelmatig de vraag of het voor die preprocesuele activiteiten in rekening te brengen incassotarief nog wel in een redelijke verhouding staat tot de omvang van die activiteiten. Opgemerkt moet overigens worden dat het binnen de advocatuur van oudsher geldende Declaratieschema (waarvan het incassotarief onderdeel uitmaakte) niet meer van toepassing is, nu de advocatuur is overgegaan tot een aan de marktwerking onderhevige vrije tariefvorming. Afgewacht moet worden tot welke ontwikkelingen dat zal leiden.

3.3

Bij incassobureaus lijkt het overeengekomen gefixeerde incassotarief vaak niet alleen de incasso zonder procedure te dekken, maar het gehele incassotraject, vanaf het ter incasso in handen krijgen van de vordering tot en met het uiteindelijk daadwerkelijk incasseren van het gevorderde bedrag, waarbij de eventueel te maken proceskosten en kosten van ingeschakelde derden al dan niet afzonderlijk aan de opdrachtgever in rekening worden gebracht. Het overeengekomen incassotarief dekt daarmee niet alleen de preprocesuele activiteiten, maar ook, althans deels, de processuele, en tenslotte de postprocesuele activiteiten. De debiteur zal in dat geval niet alleen het overeengekomen incassotarief moeten voldoen, maar daarnaast ook nog de geliquideerde proceskosten waarin hij wordt veroordeeld. Wanneer het tot een procedure komt, levert een dergelijk incassotarief het probleem op dat het mede dient ter dekking van activiteiten die nog ondernomen moeten worden, terwijl voorts (in een aantal gevallen) onzeker is of de crediteur wel schade zal lijden tot de hoogte van het gefixeerde incassotarief nu dat tarief veelal slechts berekend zal worden over de vordering voor zover deze daadwerkelijk is geïncasseerd.

Er bestaat overigens een vrij grote mate van verscheidenheid aan tarieven, waarbij de incassobureaus het financiële risico dat zij lopen doordat de debiteur niet of niet geheel betaald op verschillende wijze (deels) hebben afgedekt. Bekend is dat een aantal bureaus werkt met abonnementstarieven, waarbij de hoogte van het incassotarief afhankelijk is van de ouderdom van de vordering, en van de vraag of de incasso wel of niet plaatsvindt door middel van een procedure. In de meeste gevallen wordt het door de opdrachtgever verschuldigde incassotarief berekend over het daadwerkelijk geïnde bedrag, maar het komt ook wel voor dat het over de totale vordering berekende incassotarief wordt verrekend met de eerste betaling(en) door de debiteur, ongeacht of deze de hele vordering voldoet of niet.

3.4

De werkgroep constateert dat de opvattingen van de diverse rechterlijke colleges omtrent de toewijsbaarheid van gevorderde buitengerechtigde kosten uiteenlopen. Deze verschillen manifesteren zich met name in de mate waarin

- (a) eisen worden gesteld aan de stelplicht (vooral van belang bij verstekzaken),
- (b) vaste tarieven worden aanvaard,
- (c) gestelde verrichtingen moeten worden aangetoond,
- (d) van bevoegdheid tot matiging gebruik wordt gemaakt,
- (e) overeengekomen dan wel wettelijke rente over buitengerechtigde kosten wordt toegewezen (waarbij de ingangsdatum een rol speelt), en
- (f) het geoorloofd wordt geacht dat reeds bij voorbaat vergoeding wordt gevraagd voor de na het vonnis ter incassering te ondernemen activiteiten.

De hiervoor aangeduide opvattingen leiden ook ertoe dat de wijze van afdoening van dergelijke zaken kan verschillen. Met name bij verstekzaken kunnen deze verschillen manifest worden. Zo stellen enkele colleges in verstekzaken zonnodig de eisende partij bij tussenvonnis in de gelegenheid omtrent de (grondslag van de) gevorderde buitengerechtigde kosten (nadere) informatie te verschaffen, terwijl andere colleges de niet onderbouwde buitengerechtigde kosten direct toe- dan wel afwijzen.

De indruk bestaat dat in de praktijk steeds meer een forfaitaire "toeslag" van 15% berekend over de hoofdsom wordt gevorderd. Integrale toekenning daarvan wordt in de rechtspraak nogal eens geacht te leiden tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen en deswege gematigd. Zie hierna onder 8 en 9.

4. Voorafgaande waarschuwing niet (meer) vereist

4.1
Anders dan hetgeen in het rapport uit 1989 onder 2.5.3 is vastgelegd, is de werkgroep van oordeel dat het ontbreken van een voorafgaande sommatie met aanzegging dat bij niet tijdige voldoening de vordering uit handen wordt gegeven, niet zonder meer een afwijzingsgrond kan opleveren. Onder het huidige BW is immers in beginsel geen sommatie meer vereist. Wel is denkbaar dat het al dan niet waarschuwen van de debiteur voor het ontstaan van buitengerechtelijke kosten een factor oplevert waarmee rekening kan worden gehouden bij de toetsing of de betreffende kosten redelijkerwijs (al) moesten worden gemaakt.

5. Geslaagde incasso versus niet geslaagde incasso

5.1
In het kader van deze rapportage zal geen aandacht worden geschonken aan een opdracht tot incasso die tot resultaat heeft dat de uit handen gegeven vordering (alsnog) wordt voldaan en de eventueel daaruit voortvloeiende verbintenis van de schuldenaar om, al dan niet geconvenieerde, buitengerechtelijke kosten te vergoeden. De vraag naar de verschuldigdheid van deze kosten kan als een afzonderlijk geschil aan de rechter worden voorgelegd. In een dergelijk geding zal ook de vraag aan de orde zijn of de gevorderde buitengerechtelijke kosten ingevolge een beding dan wel als schadevergoeding toewijsbaar zijn, en zo ja of er grond is voor (ambtshalve) matiging. De rechter zal in die situatie de buitengerechtelijke kosten kunnen toewijzen tot twee punten van het liquidatietarief over de oorspronkelijke hoofdsom, dit overeenkomstig de hierna te formuleren aanbeveling I, onderscheidelijk II en daarnaast een proceskostenveroordeling uitspreken onder toepassing van het liquidatietarief bij vorenbedoeld forfaitair bedrag.

5.2
Indien een poging tot incasso buiten rechte niet tot resultaat leidt, zijn de in de voorfase - voorafgaand aan een geding - gemaakte kosten naar het oordeel van de werkgroep niet te kwalificeren als incassokosten. Onder omstandigheden kunnen echter deze kosten als buitengerechtelijke kosten voor vergoeding in aanmerking komen. In dat geval is niet vanzelfsprekend dat de tussen de crediteur en de opdrachtgever afgesproken incassotarieven als redelijke kosten zijn aan te merken. De werkgroep merkt in dit verband op dat een vast tarief voor de inning buiten rechte ter vergoeding van gefixeerde kosten moet worden onderscheiden van de kosten ter zake van verrichtingen welke aan een - uiteindelijk aangespannen - procedure voorafgaan en waarvoor het liquidatietarief geacht wordt (mede) een vergoeding te verschaffen. Opmerking verdient verder dat bij gedeeltelijke incasso het gerechtvaardigd kan zijn dat over het geïncasseerde deel het geconvenieerde percentage dan wel een redelijke vergoeding kan worden toegekend ter zake van buitengerechtelijke kosten.

6. Onderscheid boetebeding, bedongen kosten en vermogensschade

6.1
Een tussen partijen overeengekomen beding dat de schuldenaar bij niet (tijdige) nakoming van zijn verbintenis een vast bedrag of een vast percentage aan de schuldeiser dient te voldoen, ongeacht of kosten tot het bewegen van de schuldenaar tot nakoming zijn gemaakt, is aan te merken als een boetebeding. Dit beding moet enkel het karakter hebben van een aansporing tot nakoming dan wel tevens van een vast bedrag aan schadevergoeding (art. 6:91 BW). Hier verdient nog opmerking dat een boetesom- gelet op het bepaalde in artikel 6:92 lid 1 BW- niet naast de hoofdsom kan worden gevorderd tenzij de boete op de enkele vertraging is gesteld. Deze bepaling is echter regelen recht zodat partijen daarvan kunnen - en in de praktijk regelmatig - afwijken (art. 6:92 lid 1 BW). (Hierna onder 7 wordt op het boetebeding ingegaan.)

6.2
Onder bedongen (of geconvenieerde) buitengerechtelijke kosten worden verstaan (werkelijk gemaakte) kosten waarvan tevoren is overeengekomen dat deze door de schuldenaar dienen te worden voldaan indien zijn tekortkoming in de nakoming van de verbintenis (deze) kosten hebben veroorzaakt. Ook kan worden overeengekomen dat deze kosten geacht worden een bepaald bedrag of een bepaald percentage van de niet betaalde hoofdsom te belopen. (Hierna wordt onder 8 op de bedongen kosten ingegaan.)

6.3
Vermogensschade omvat mede de redelijke kosten als omschreven in art. 6:96 lid 2 BW, waarvan in dit verband met name van belang zijn de kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte als bedoeld onder c in dat artikelid. Het gaat dan in beginsel om niet bedongen buitengerechtelijke kosten. (Hierna wordt onder 9 op de niet bedongen buitengerechtelijke kosten ingegaan.)

7. Buitengerechtelijke kosten als boetebeding (art. 6:91 BW)

7.1
Indien een toerekenbare tekortkoming vaststaat en de betreffende contractsbepaling moet worden aangemerkt als een boetebeding, dient aan de hand van het bepaalde in de artikelen 6:92 en 6:93 BW te worden beoordeeld of de boete verschuldigd is. Eerst daarna is aan de orde de hoogte van de boetesom. Zoals hiervoor opgemerkt onder 6.1, kan een boetesom in beginsel niet naast de hoofdsom worden gevorderd.

7.2
Mating van de boete kan in beginsel slechts geschieden op "verlangen" van de schuldenaar. Aan het verzoek tot matiging behoeven geen formele eisen te worden gesteld. Het verzoek kan naar het oordeel van de werkgroep ook mondeling gedaan worden. De matiging kent de drempel dat "de billijkheid dit klaarblijkelijk eist" en de ondergrens van de schadevergoeding "op grond van de wet". Zie art. 6:94 BW. Onder meer impliceert dit dat geen matiging mag plaatsvinden tot beneden de - eventueel gematigde - vermogensschade als bedoeld in art. 6:96 lid 2 BW. De rechter kan evenwel ambtshalve matigen voor zover de boete geacht kan worden te zijn bedongen ter vergoeding van proceskosten of van buitengerechtelijke kosten als bedoeld in art. 6:96 lid 2 BW. Dit op grond van art. 57ab Rv.

8. Bedongen buitengerechtelijke kosten

8.1
Bij overeenkomst kan bij voorbaat worden bedongen dat de werkelijke proceskosten en/of de buitengerechtelijke kosten - onder welke benaming ook - integraal voor rekening komen van de schuldenaar die tekortschiet in de nakoming van de overeengekomen verbintenis. Veelal wordt opgenomen dat de buitengerechtelijke kosten (ten minste) een vast bedrag of een bepaald percentage belopen.

8.2

Zoals hiervoor onder 7.2 reeds ter sprake is gebracht, is de rechter bevoegd - zelfs ambtshalve - de bedongen kosten te matigen tot "het bedrag van de krachtens de wet te begroten proceskosten onderscheidenlijk het bedrag van de buitengerechtigde kosten die, gelet op de tarieven volgens welke zodanige kosten aan de opdrachtgever gewoonlijk in rekening worden gebracht, jegens de wederpartij redelijk zijn" (art. 57ab Rv).

De bodem voor het matigen van de proceskosten levert weinig problemen op. Matiging tot beneden het zogenaamde liquidatietarief ontbeert wettelijke grondslag.

Lastiger is het te bepalen wat de gebruikelijke tarieven zijn en wat gelet op deze tarieven "redelijk" is. Het gaat immers per definitie om een poging tot incasso buiten rechte die niet tot resultaat heeft geleid. Zie de hiervoor onder 5.2 gemaakte onderscheiding. Naar het oordeel van de werkgroep is daarom het voormalige incassotarief van de Orde in geval van een procedure inzake de hoofdvordering niet van toepassing. Evenmin kan een referentiepunt zijn tarieven waarin een vergoeding ligt besloten voor het gehele traject van de incasso inclusief een gerechtelijke procedure en de executie van een vonnis. Deze incassotarieven kunnen derhalve niet worden aangemerkt als de gewoonlijk in rekening te brengen tarieven in de zin van art. 57ab, eerste lid, Rv. Dit heeft tot gevolg dat in beginsel de omvang van de verrichtingen en het uurtarief voor de rechter bepalend zijn voor de redelijkheid van de gevorderde buitengerechtigde kosten.

8.3

De werkgroep meent dat als uitgangspunt dient te worden genomen dat verrichtingen voorafgaand aan het geding worden gezien als voorbereiding van de gedingstukken en instructie van de zaak. Wil er sprake zijn van afzonderlijk voor vergoeding in aanmerking komende kosten, dan zal het moeten gaan om verrichtingen die meer omvatten dan een enkele (eventueel herhaalde) aanmaning, het enkel doen van een -niet aanvaard- schikkingsvoorstel, het inwinnen van eenvoudige inlichtingen of het op de gebruikelijke wijze samenstellen van het dossier. Een combinatie van (een) aanmaning(en) en het doen van (een) schikkingsvoorstel(len) of het daadwerkelijk voeren van schikkingsonderhandelingen kan wel tot toewijzing van buitengerechtigde kosten leiden. De werkgroep is van oordeel dat de door de Hoge Raad geformuleerde criteria aldus zijn geconcretiseerd. De werkgroep beoogt in deze geen eigen criteria te ontwikkelen, maar slechts aan te sluiten bij de bestaande rechtsontwikkeling.

8.4

Onvoldoende grond voor toewijzing zal zijn de enkele afspraak tussen de schuldeiser en de met incasso belaste persoon of instantie. Aan een afspraak met een derde kan de schuldeiser jegens de schuldenaar geen rechten ontleenen.

8.5

Opmerking verdient dat een beding inhoudende dat ook zonder dat als buitengerechtigd aan te merken werkzaamheden zijn verricht 15% of een ander percentage of vast bedrag verschuldigd is, moet worden aangemerkt als een boetebeding - waarnaast de hoofdsom alleen dan kan worden gevorderd als de boete op de enkele vertraging is gesteld - en afhankelijk van de formulering wellicht als een onredelijk bezwarend beding ter zake van bewijslastverdeling.

8.6

Tegen de achtergrond van het onder 8.3 vermelde uitgangspunt, en gelet op hetgeen onder 8.5 is opgemerkt, rust in de opvatting van de werkgroep op de eisende partij, wil zij recht kunnen doen gelden op de hierna aan te duiden forfaitaire toewijzing, de plicht om te stellen dat er meer omvattende, als buitengerechtigd aan te merken, werkzaamheden zijn verricht. Dat betekent dat in ieder geval moet worden aangegeven dat de werkzaamheden waarvan vergoeding wordt gevorderd zijn aan te merken als verrichtingen anders dan die "ter voorbereiding van de gedingstukken en ter instructie van de zaak". Aldus is de schuldeiser in dezelfde processuele positie als de schuldeiser die zonder beding bedoelde kosten als vermogensschade vordert.

8.7

Naar het oordeel van de werkgroep is het wenselijk en praktisch om het (toevallige) onderscheid tussen de rechtsverhoudingen waarin buitengerechtigde kosten zijn geconvenieerd en die waarin (slechts) sprake is van buitengerechtigde kosten als vermogensschade zoveel mogelijk te elimineren. Uitgaande van de gedachte dat het hierna te ontwikkelen systeem van vaststelling van de vergoeding van niet bedongen buitengerechtigde kosten tot een redelijke vergoeding leidt en aansluit bij het niveau van kosten dat gewoonlijk in rekening kan worden gebracht, is er geen reden de geconvenieerde kosten anders te beoordelen. Inmiddels heeft de werkgroep geconstateerd dat het elimineren van het onderscheid tussen bedongen en niet bedongen buitengerechtigde kosten brede instemming geniet.

Daarom stelt de werkgroep voor in geval van bedongen buitengerechtigde kosten deze als regel - zonodig met toepassing van artikel 57ab Rv - forfaitair te matigen tot twee punten van het toepasselijke liquidatietarief in eerste aanleg met een maximum van 15% van de hoofdsom, te vermeerderen met de tot aan de dagvaarding vervallen rente voor zover deze in een bedrag is uitgedrukt, met dien verstande dat voor de kantonprocedures het tarief geldt als hierna in de bijlage is opgenomen. De in de bijlage opgenomen staffel voor kantonprocedures is door het LOCK ontwikkeld op verzoek van de werkgroep.

Onder hoofdsom wordt in dit verband verstaan het bedrag zoals bij inleidende dagvaarding gevorderd en voor zover voor toewijzing vatbaar is, met dien verstande dat eventuele betalingen voor of na het aanbrengen van de zaak in de regel naar evenredigheid moeten worden toegerekend aan de hoofdsom onderscheidenlijk de buitengerechtigde kosten. Naar het oordeel van de werkgroep heeft art. 6:44 BW betrekking op daadwerkelijk gemaakte kosten.

De schuldeiser zal om aanspraak te kunnen maken op vorenbedoelde forfaitaire vergoeding dienen te stellen, en zonodig te bewijzen dat daadwerkelijk buitengerechtigde kosten zijn gemaakt. Het forfaitaire karakter brengt ook mee dat de schuldeiser in het algemeen met deze stelling en dit bewijs kan volstaan. Hij hoeft niet te bewijzen dat de omvang van de verrichte buitengerechtigde activiteiten de forfaitaire vergoeding rechtvaardigt.

Wel zal de schuldeiser desgewenst in de gelegenheid moeten worden gesteld aan te tonen dat de werkelijk gemaakte buitengerechtigde kosten hoger zijn dan het forfaitaire bedrag. Omtrent de daaraan verbonden (extra) proceskosten zal in beginsel een beslissing worden gegeven op basis van ongelijk.

Uiteraard kan nooit meer worden toegewezen dan bedongen en (jegens de wederpartij) redelijk is.

8.8

AANBEVELING I: Een vordering ter zake van bedongen buitengerechtigde kosten, waaromtrent onweersproken wordt gesteld dan wel na betwisting is bewezen dat kosten zijn gemaakt, wordt - zonodig met toepassing van art. 57ab Rv - forfaitair gematigd tot twee punten van het toepasselijke liquidatietarief in eerste aanleg met een maximum van 15% van de hoofdsom, te vermeerderen met de tot aan de dagvaarding vervallen rente voor zover deze in een bedrag is uitgedrukt, met dien verstande dat in kantonprocedures het tarief geldt als hierna in de bijlage is opgenomen, een en ander tenzij de schuldeiser gemotiveerd stelt en zonodig bewijst dat de werkelijk gemaakte kosten hoger zijn dan het forfaitaire bedrag als

hiervoor bedoeld en deze redelijk zijn.

9. Vermogensschade (niet bedongen buitengerechtigde kosten)

9.1

Buitengerechtigde kosten als bedoeld in art. 6:96 lid 2 BW komen voor vergoeding in aanmerking indien deze de dubbele redelijkheidstoets kunnen doorstaan en het liquidatietarief daarop geen betrekking heeft.

De schuldeiser die dergelijke kosten vordert, dient naar huidige rechtsopvatting te stellen en te specificeren dat deze kosten zijn gemaakt ter zake van andere verrichtingen dan die waarvoor de in de art. 56 en 57 Rv bedoelde kosten een vergoeding plegen in te sluiten. Vgl. r.o. 3.5 in HR 26 maart 1993, NJ 1995, 42. Bij betwisting van de gestelde feiten rust de bewijslast op de schuldeiser.

De specificatie als hiervoor bedoeld dient – opnieuw volgens huidige rechtsopvatting – te bestaan uit een omschrijving van de verrichtingen – andere dan die bedoeld in art. 57 lid 6 Rv –, het daarmee gemoeide aantal uren en het gehanteerde uurtarief. Het zal naar het oordeel van de werkgroep ook in deze situatie moeten gaan om verrichtingen die meer omvatten dan een enkele (eventueel herhaalde) sommatie of het enkel doen van een – niet aanvaard – schikkingsvoorstel, het inwinnen van eenvoudige inlichtingen of het op gebruikelijke wijze samenstellen van het dossier. Zie het hiervoor onder 8.3 dienaangaande gestelde.

9.2

Indien de schuldeiser aan deze stelplicht voldoet en in geval van betwisting de gestelde feiten bewijst, dient de rechter via de dubbele redelijkheidstoets van artikel 6:96 lid 2 BW en de begroting/schatting ex artikel 6:97 BW tot een zelfde resultaat te komen als bij bedongen buitengerechtigde kosten via matiging ex artikel 57 ab Rv. Zonodig kan de rechter op de voet van artikel 6:109 lid 1 BW matigen. In de beslissing moet tot uitdrukking worden gebracht dat onder de gegeven omstandigheden toekenning van volledige schadevergoeding tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen zou leiden. Opmerking verdient dat ook de omvang van de toe te wijzen hoofdsom daarbij een rol kan spelen. Vgl. HR 9 december 1994, NJ 1995, 250. Het komt de werkgroep voor dat het in art. 6:109 BW neergelegde criterium niet tot andere uitkomsten behoort te leiden dan de matiging op grond van art. 57ab Rv.

9.3

De werkgroep is van oordeel dat ook bij niet bedongen buitengerechtigde kosten een eenvoudig en praktisch te hanteren systeem verre de voorkeur verdient. Daarom stelt de werkgroep voor ook bij een vordering ter zake van buitengerechtigde kosten als vermogensschade een forfaitair instrument te hanteren zoals hiervoor onder 8.7 is omschreven, met dien verstande dat zodanig de schade wordt begroot/geschat ex art. 6:97 BW en eventueel gematigd ex artikel 6:109 lid 1 BW.

Anders dan bij bedongen buitengerechtigde kosten dient wel voldaan te zijn aan de dubbele redelijkheidstoets dat alleen kosten kunnen worden toegewezen waarvan het redelijk is dat deze zijn gemaakt en waarvan de hoogte – ook in verhouding tot de hoofdsom – redelijk is. De drempel dat het redelijk moet zijn dat deze kosten zijn gemaakt, blijkt in de huidige rechtspraak echter vrijwel steeds te worden gehaald.

Uiteraard kan ter zake van buitengerechtigde kosten nooit meer worden toegewezen – ook forfaitair niet – dan is gevorderd.

9.4

AANBEVELING II: Een vordering ter zake van niet bedongen buitengerechtigde kosten, waaromtrent onweersproken wordt gesteld dan wel na betwisting is bewezen dat kosten zijn gemaakt, wordt – zonodig bij wijze van begroting/schatting van de schade ex art. 6:97 BW en eventueel bij wijze van matiging ex artikel 6:109 lid 1 BW – forfaitair vastgesteld op twee punten van het toepasselijke liquidatietarief in eerste aanleg met een maximum van 15% van de hoofdsom, te vermeerderen met de tot aan de dagvaarding vervallen rente voor zover deze in een bedrag is uitgedrukt, met dien verstande dat in kantonprocedures het tarief geldt als hierna in de bijlage is opgenomen, een en ander tenzij de schuldeiser gemotiveerd stelt en zonodig bewijst dat de werkelijk gemaakte kosten hoger zijn dan het forfaitaire bedrag als hiervoor bedoeld, een en ander voor zover het redelijk is dat deze kosten zijn gemaakt en – wat de kosten hoger dan het forfaitaire bedrag betreft – voor zover deze kosten zelf redelijk zijn.

10. Buitengerechtigde kosten /'administratiekosten' / informatiekosten

10.1

Kosten gemaakt voorafgaand aan een procedure worden nogal eens onder een andere noemer dan buitengerechtigde kosten gevorderd.

De grondslag daarvoor kan zijn een tevoren gemaakt beding dat een vast bedrag aan "administratiekosten" ("bureaunkosten") of informatiekosten (bevolkingsregister/handelsregister) ten laste van de schuldenaar wordt gebracht in geval van tekortschieten van laatstgenoemde in de nakoming van een verbintenis.

Eigen kosten van de schuldeiser – niet zijnde de te betalen kosten van door hem ingeschakelde derden – kunnen ook kosten zijn als bedoeld in art. 6:96 lid 2 sub c BW. Zie PG 6, blz. 337/338. Deze kosten komen derhalve in beginsel als vermogensschade voor vergoeding in aanmerking. Bij toekenning van het forfaitaire tarief als in aanbeveling I of II bedoeld worden deze kosten in beginsel geacht in die vergoeding begrepen te zijn.

10.2

De werkgroep is van oordeel dat administratiekosten/bureaunkosten – voor zover deze al voldoen aan de hiervoor onder 8 resp. 9 geformuleerde criteria – geacht kunnen worden in het forfaitaire bedrag ten belope van twee punten van het liquidatietarief ter zake van de buitengerechtigde kosten te zijn begrepen. Afzonderlijke toewijzing is wel mogelijk indien geen andere buitengerechtigde kosten worden gevorderd dan wel indien de betreffende contractsbepaling als een boetebeding moet worden aangemerkt.

10.3

Kosten van nazoeking en informatie bevolkingsregister/handelsregister) dienen gelet op het bepaalde in art. 53 WTBZ als verschotten te worden aangemerkt.

10.4

AANBEVELING III: "Administratiekosten" of "bureaunkosten" worden geacht begrepen te zijn in het forfaitaire bedrag ter zake van buitengerechtigde kosten, tenzij de betreffende contractsbepaling als een boetebeding moet worden aangemerkt. Indien geen andere buitengerechtigde kosten worden gevorderd of toegewezen, is afzonderlijke toewijzing van deze kosten echter wel mogelijk. Informatiekosten (bevolkingsregister/handelsregister) zijn aan te merken als verschotten.

11. De advocaat in dienstbetrekking

11.1

Onder een advocaat in dienstbetrekking wordt in dit verband verstaan een advocaat in de zin van de Verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking.

11.2

De kosten van een advocaat in dienstbetrekking van de schuldeiser zijn aan te merken als eigen kosten van die schuldeiser. Zoals hiervoor onder 10.1 opgemerkt, komen eigen kosten in beginsel als vermogensschade voor vergoeding in aanmerking. Ook kunnen deze kosten deel uitmaken van geconvenieerde buitengerechtelijke kosten.

11.3

Kosten verbonden aan verrichtingen door de eigen advocaat zijn naar het oordeel van de werkgroep toewijsbaar op basis van de aanbevelingen I of II, een en ander voor zover niet tevens andere buitengerechtelijke kosten worden toegekend. Vgl. HR 16-10-1998, NJ 1999, 196. Met andere woorden, naast een forfaitaire vergoeding als hiervoor bedoeld, is geen plaats voor een extra bedrag ter zake van kosten van de eigen advocaat behoudens in het geval dat de schuldeiser gebruik maakt van zijn recht aan te tonen dat de werkelijk gemaakte kosten hoger zijn dan de forfaitaire vergoeding.

11.4

AANBEVELING IV: Kosten van een advocaat in dienstbetrekking kunnen worden toegewezen conform de hiervoor onder 8 onderscheidenlijk onder 9 geformuleerde criteria, een en ander voor zover deze al dan niet tezamen met andere buitengerechtelijke kosten de forfaitaire toekenning als bedoeld in de aanbevelingen I en II niet te boven gaan.

12. De toegevoegde advocaat

1. In beginsel zal een schuldeiser die wordt bijgestaan door een toegevoegd raadsman geen aanspraak kunnen maken op een vergoeding van buitengerechtelijke kosten. In rechte dient daarom geen forfaitair bedrag ter zake te worden toegekend.
2. Indien de gestelde buitengerechtelijk kosten (van een derde) evenwel toch ten laste van de schuldeiser komen, zijn deze kosten – bedongen of niet – toewijsbaar conform de hiervoor onder 8 onderscheidenlijk 9 geformuleerde criteria.
3. Ingeval van voorwaardelijke toevoeging zal een vordering ter zake van buitengerechtelijke kosten kunnen worden toegewezen, indien door de uitspraak van de (ontbindende) voorwaarde wordt vervuld.
4. AANBEVELING V: Een schuldeiser die wordt bijgestaan door een toegevoegd raadsman kan geen aanspraak maken op vergoeding van buitengerechtelijke kosten, tenzij deze kosten toch ten laste komen van de schuldeiser of door de uitspraak de ontbindende voorwaarde is vervuld.

13. Buitengerechtelijke kosten en rente

13.1

Een beding inhoudende dat contractuele rente op enig moment verschuldigd wordt, levert in beginsel geen grond op voor toewijzing van deze bedongen rente ook over buitengerechtelijke kosten, tenzij de van toepassing zijnde voorwaarde expliciet anders vermeldt.

13.2

Indien expliciet is bedongen dat (contractuele) rente (ook) zal worden berekend over buitengerechtelijke kosten, kan rente daarover worden toegewezen vanaf de dag waarop deze kosten daadwerkelijk zijn betaald. Dit betekent dat de schuldeiser dient te stellen - en bij betwisting te bewijzen - dat en op welke datum de buitengerechtelijke kosten daadwerkelijk zijn betaald.

13.3

Gevorderde wettelijke rente over buitengerechtelijke kosten kan worden toegewezen vanaf de dag van de inleidende dagvaarding dan wel vanaf een eerdere dag op basis van het bepaalde in de art. 6:74 jo 6:83 aanhef en sub b BW, voor zover de gestelde vermogensschade daadwerkelijk is geleden doordat de kosten ten laste van het vermogen van de schuldeiser zijn voldaan.

13.4

AANBEVELING VI: Expliciet bedongen rente over buitengerechtelijke kosten is toewijsbaar vanaf de dag waarop deze kosten daadwerkelijk (door de schuldeiser) zijn betaald. Gevorderde wettelijke rente over buitengerechtelijk kosten als vermogensschade is toewijsbaar vanaf de dag der dagvaarding of zoveel eerder als de schuldenaar dienaangaande in gebreke is, een en ander voor zover deze kosten voordien daadwerkelijk zijn betaald.

14. Omzetbelasting (BTW) over (buiten)gerechtelijke kosten

14.1

De kwestie van het al dan niet meenemen van de BTW in de veroordeling in de kosten vormt telkenmale een punt van specifieke aandacht. Zo ook bij de vaststelling van dit rapport. In het rapport uit 1989, maar ook in andere nadien verschenen rapporten van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak is steeds de lijn gevolgd dat geen BTW over vergoeding wegens buitengerechtelijke kosten wordt toegewezen, tenzij gesteld en/of aannemelijk is, dat voor de eisende partij de BTW geen verrekenpost is.

In dit verband kan worden gewezen naar de brief van de minister van Justitie van 14 januari 1991, HDORR 41374/891, inzake BTW heffing gerechtsdeurwaarders, waarin hetzelfde standpunt wordt gehuldigd.

In een notitie van 2 september 1991 (Liquidatie van BTW over kosten voor verrichte ambtelijke werkzaamheden) heeft de werkgroep "Buitengerechtelijke Kosten" - naar aanleiding van de vraag of en zo ja in welke gevallen BTW geliquideerd dient te worden - de volgende aanbeveling gedaan:

"Alle kosten worden in principe exclusief BTW geliquideerd. Indien de BTW niet verrekend kan worden, dient dat gesteld te worden, in welk geval de te liquideren kosten met BTW vermeerderd worden ten aanzien van gespecificeerde ambtelijke verrichtingen, zoals deze zijn vermeld in het Deurwaardersreglement 1960.

Bij een kostenveroordeling ten gunste van een rechtzoekende die met een toevoeging procedeert, wordt BTW over voormelde verrichtingen altijd ambtshalve toegewezen. Ten aanzien van overige, niet-ambtelijke werkzaamheden (van een deurwaarder) alsmede ten aanzien van griffierechten wordt geen BTW toegewezen."

14.2

De werkgroep "voor-werk" komt tot dezelfde slotsom en wel op grond van het volgende: Omzetbelasting kan een rol spelen bij de buitengerechtelijke kosten ter zake van de inning van een vordering door middel van een professionele incasseerder (advocaat, deurwaarder, incassobureau etc.), de kosten van de ambtelijke verrichtingen van de deurwaarder die aan heffing zijn onderworpen (exploot, uitroeping etc.) en het salaris voor de gemachtigde/procureur (liquidatietarief). Indien de schuldeiser ondernemer is in de zin van art. 7 van de Wet op de omzetbelasting 1968, zal hij in principe de hem in rekening gebrachte

omzetbelasting in aftrek kunnen brengen op de door hem aan de fiscus verschuldigde omzetbelasting. Dit kan zelfs leiden tot een teruggaaf van belasting door de fiscus. De omzetbelasting die aan de schuldeiser in rekening wordt gebracht ter zake van de incasso krijgt hij aldus van de fiscus terug. De omzetbelasting drukt dan niet op de schuldeiser. Het voorgaande geldt niet voor een niet-ondernemer. De schuldeiser die geen ondernemer is, kan de omzetbelasting niet in aftrek brengen. Voor hem vormt de BTW wel een kostenpost. Evenmin kan een ondernemer die een zogenaamde vrijgestelde prestatie verricht, de hem in rekening gebrachte omzetbelasting in aftrek brengen. Veelal zijn dit ondernemers die gedeeltelijk belaste prestaties verrichten en gedeeltelijk vrijgestelde prestaties. Te denken valt aan banken en overheidsinstellingen. Het hangt derhalve van de hoedanigheid van de schuldeiser af in hoeverre de omzetbelasting voor hem een kostenpost is. Dit brengt mee dat het op de weg van de schuldeiser ligt om gemotiveerd te stellen en zonodig te bewijzen dat hij de betreffende omzetbelasting niet in aftrek kan brengen. Wordt daaromtrent niets dan wel onvoldoende gesteld, dan kan de gevorderde omzetbelasting niet worden toegewezen. Als deugdelijke motivering kan slechts worden aangemerkt:

de schuldeiser is geen ondernemer in de zin van art. 7 van de Wet op de omzetbelasting 1968, of de schuldeiser verricht als ondernemer een vrijgestelde prestatie waarop de vordering betrekking heeft.

Opmerking verdient dat de schuldeiser over de betreffende informatie beschikt, zodat ook reeds daarom de stelplicht niet bij de schuldenaar kan worden gelegd. Dit geldt overigens ook ten aanzien van de verschotten.

De werkgroep acht het onjuist de omzetbelasting te berekenen over proceskosten begroot volgens het liquidatietarief. Naar mag worden aangenomen, is bij de vaststelling van de forfaitaire bedragen rekening gehouden met eventueel verschuldigde omzetbelasting. Ook overigens kan een kostenveroordeling niet aan de BTW-heffing worden onderworpen, omdat de bijdrage in de kosten van het salaris voor de procureur/gemachtigde geen rechtstreekse vergoeding vormt voor een dienst als bedoeld in art. 4 van de Wet OB.

14.3

AANBEVELING VII: BTW over buitengerechtelijke kosten wordt slechts toegewezen indien de schuldeiser stelt en bij betwisting bewijst dat hij geen ondernemer is in de zin van art. 7 van de Wet op de omzetbelasting 1968 of dat hij als ondernemer een vrijgestelde prestatie verricht waarop de vordering betrekking heeft. Ten aanzien van het liquidatietarief als bedoeld in de aanbevelingen I en II geldt hetzelfde. Het liquidatietarief ter zake van salaris voor de procureur wordt nimmer verhoogd met BTW.

15. Het liquidatietarief

15.1

De tendens om buitengerechtelijke kosten te vorderen daar waar het klaarblijkelijk slechts gaat om voorbereiding van gedingstukken of de instructie van de zaak, kan (mede) een gevolg zijn van de - tot voor kort in ieder geval heersende - opvatting dat het huidige liquidatietarief geen toereikende vergoeding inhoudt. Het verdient daarom naar het oordeel van de werkgroep aanbeveling het met ingang van 1 april 1998 van toepassing zijnde tarief regelmatig - bij voorkeur jaarlijks - te toetsen en zonodig aan te passen.

16. De rechtsbijstandverzekering

16.1

De werkgroep is van mening dat de vraag of de buitengerechtelijke kosten en/of de proceskosten van de schuldeiser al dan niet (uiteindelijk) door diens rechtsbijstandverzekering worden gedragen, buiten beschouwing dient te blijven. Het betreft immers vermogensschade aan de zijde van de schuldeiser, zij het dat deze door een verzekering is gedekt.

De kosten van de verzekeraar zelf komen niet voor vergoeding in aanmerking, tenzij het gaat om kosten van een advocaat in dienstbetrekking van de verzekeraar die als eigen kosten van de schuldeiser op de voet van aanbeveling IV voor toewijzing in aanmerking kunnen komen.

17. Resumé van de aanbevelingen

17.1

AANBEVELING I: Een vordering ter zake van bedongen buitengerechtelijke kosten, waaromtrent onweersproken wordt gesteld dan wel na betwisting is bewezen dat kosten zijn gemaakt, wordt - zonodig met toepassing van art. 57ab Rv - forfaitair gematigd tot twee punten van het toepasselijke liquidatietarief in eerste aanleg met een maximum van 15% van de hoofdsom, te vermeerderen met de tot aan de dagvaarding vervallen rente voor zover deze in een bedrag is uitgedrukt, met dien verstande dat in kantonprocedures het tarief geldt als hierna in de bijlage is opgenomen, een en ander tenzij de schuldeiser gemotiveerd stelt en zonodig bewijst dat de werkelijk gemaakte kosten hoger zijn dan het forfaitaire bedrag als hiervoor bedoeld en deze redelijk zijn.

17.2

AANBEVELING II: Een vordering ter zake van niet bedongen buitengerechtelijke kosten, waaromtrent onweersproken wordt gesteld dan wel na betwisting is bewezen dat kosten zijn gemaakt, wordt - zonodig bij wijze van begroting/schatting van de schade ex art. 6:97 BW en eventueel bij wijze van matiging ex artikel 6:109 lid 1 BW - forfaitair vastgesteld op twee punten van het toepasselijke liquidatietarief in eerste aanleg met een maximum van 15% van de hoofdsom, te vermeerderen met de tot aan de dagvaarding vervallen rente voor zover deze in een bedrag is uitgedrukt, met dien verstande dat in kantonprocedures het tarief geldt als hierna in de bijlage is opgenomen, een en ander tenzij de schuldeiser gemotiveerd stelt en zonodig bewijst dat de werkelijk gemaakte kosten hoger zijn dan het forfaitaire bedrag als hiervoor bedoeld, een en ander voor zover het redelijk is dat deze kosten zijn gemaakt en - wat de kosten hoger dan het forfaitaire bedrag betreft - voor zover deze kosten zelf redelijk zijn.

17.3

AANBEVELING III: "Administratiekosten" of "bureaustkosten" worden geacht begrepen te zijn in het forfaitaire bedrag ter zake van buitengerechtelijke kosten, tenzij de betreffende contractsbepaling als een boetebeding moet worden aangemerkt. Indien geen andere buitengerechtelijke kosten worden gevorderd of toegewezen, is afzonderlijke toewijzing van deze kosten echter wel mogelijk. Informatiekosten (bevolkingsregister/handelsregister) zijn aan te merken als verschotten.

17.4

AANBEVELING IV: Kosten van een advocaat in dienstbetrekking kunnen worden toegewezen conform de hiervoor onder 8 onderscheidenlijk onder 9 geformuleerde criteria, een en ander voor zover deze al dan niet tezamen met andere buitengerechtelijke kosten de forfaitaire toekenning als bedoeld in de aanbevelingen I en II niet te boven gaan.

17.5

AANBEVELING V: Een schuldeiser die wordt bijgestaan door een toegevoegd raadsman kan geen aanspraak maken op vergoeding van buitengerechtelijke kosten, tenzij deze kosten toch ten laste komen van de schuldeiser of door de uitspraak de ontbindende voorwaarde is vervuld.

17.6

AANBEVELING VI: Expliciet bedongen rente over buitengerechtelijke kosten is toewijsbaar vanaf de dag waarop deze kosten daadwerkelijk (door de schuldeiser) zijn betaald. Gevorderde wettelijke rente over buitengerechtelijke kosten als vermogensschade is toewijsbaar vanaf de dag der dagvaarding of zoveel eerder als de schuldenaar dienaangaande in gebreke is, een en ander voor zover deze kosten voordien daadwerkelijk zijn betaald.

17.7

AANBEVELING VII: BTW over buitengerechtelijke kosten wordt slechts toegewezen indien de schuldeiser stelt en bij betwisting bewijst dat hij geen ondernemer is in de zin van art. 7 van de Wet op de omzetbelasting 1968 of dat hij als ondernemer een vrijgestelde prestatie verricht waarop de vordering betrekking heeft. Ten aanzien van het liquidatietarief als bedoeld in de aanbevelingen I en II geldt hetzelfde. Het liquidatietarief ter zake van salaris voor de procureur wordt nimmer verhoogd met BTW.

18. Bijlage

[Staffel kantonrechters](#)